

El vell captaire

A l'amic Ventura Massip,
afectuosament

Anava recurrent els pobles i viles pidolant alguna almòdina, amb son capell atrotinat i la pipota, que portava com quasi per instint, penjada en el llavi inferior, ja ressec i moradenc. Tenia la pell bruna i colrada pel sol i la polsaguera dels camins. Els plecs apergaminnats de la pell li donaven un aspecte aspre i d'amargor que captivava. Avançant en anys, tothom d'aquelles rodalies el coneixia per l'Avi Xerric i fins algun marrec salvatge li havia eizivat algun còdol.

El nostre home, mig balb per la pesantor dels anys i dels sofriments, feia temps que s'havia de dedicar, si no es volia morir de fam, a allò que el seu amor propi havia odiat més: a demanar almòdina.

Lleument apoiat en un groixut bastó, arrossegava la seva feixuga existència per aquests mons de Déu, aguantant les caldejades de l'estiu i les crueses de l'hivern, fins que vingués el jorn per ell tan desitjat de que s'extingís lentament la seva vida en alguna cuneta de la carretera, com un gos.

De tant anar per l'intempèrie, tota la seva figura ja havia agafat un to indefinit, barreja de pols, de pluja i de sol.

Era pels voltants de l'estiu: els camps oferien en tota sa ufanor el pagament a les suors arrencades dels fronts muntanyencs. El sol queia aclaparador sobre la planúria, embolcallant la d'una xafigor tropical. Per damunt la plana lliscava la carretera blanca, que, com una llarga beta, serpentejava els prats i terres de conreu fins que es perdia enllà en una giragonya del terreny. Apareixent més lluny, el poble, amb sos grups de cases, de façanes xiroies i amb sos carrerons empinats, que amb mal cuidada simetria s'arremolinaven al peu del cloqueret romànic que alçava al-

tívol la testa per damunt de les taulades, les ullguardava totes.

Per ací i allà, s'obiraven, escampades pels encontorns, algunes masies i torres d'estiuig, que la forta calor d'aquell any havia apressat als seus respectius estadants a habitar-les. L'home arrufà un xic el nas de l'aspecte que tot oferia, i, assedegat com anava, es blincà pausadament damunt el genoll per a abeurar-se en l'aigua fresca i argentada que transparentava allí als seus peus mateix.

Romangué en aquell lloc llarga estona per a reprendre un xic ses forces i prendre una mossada; després, amb el mateix aire de sempre, el cap cot sobre la carcassa del pit, apuntalant-se amb la mà descarnada en el gaiato, tornà a fer la seva via.

Es ficà pels dintres de la vila per a fer la recapta; era prop de migdia i les comares s'apressaven a enllestir el dinar per a llurs marits; la quitxalla baladrejava a fora el carrer, saltironant esbojarrats d'alegria i algun que altre, espiava de cua d'ull que no sortís sa mare, que l'havia enviat a comprar.

L'home anava de casa en casa barbotejant, amb un xic de cantarella, aquella cantarella de pobre, el consabut *Ave Maria puríssima!* Aquí, l'aviaven amb un *Déu us empari!*; allí, no podien fer-ne; més enllà li donaven un mós de pa i l'altre li donava alguns cèntims, i així, de la manera que podia, anava vegetant per aquest món, fent vertaders equilibris per a poder menjar.

Havia recorregut ja tot el poble i tant mateix la recapta havia estat ben migrada; ni per a passar el dia en tenia prou! Es trobava, ara, davant d'una torreleta joliva i bella, situada en la part alta del poble i de cara a ponent. Ell sempre hi havia tingut cert retraïment a trucar a casa dels rics; els considerava massa elevats per a atrevir-se a amoïnar-los per tan poqueta cosa, i per poc que podia passava de llarg; però es veia ara un xic apurat i mal fós per alguna escorrialla que li donguessin, trucà.

Sortí una cambrera allargassada, to ra emmidonada. En el fons del jardí, un senyor de mitja edat arranjava uns atuellis de pintar.

Ja es disposava la serventa a acomiadar-lo, quan el senyor, que havia parat esment en qui demanava, indicà que s'esperés; li havia semblat una bona troballa i hi anà. L'esguardà de dalt a baix llarga estona: era l'home que li convenia. Tenia una tela a mig acabar i li mancava precisament el puntal de l'obra, un tipus així, i amb un esclat de joia que li traspuava del rostre, li digué:

— Escolteu bon home; podrieu venir d'aquí vuit dies? Em farieu de model. Us ho pagaré bé.

L'home rumià. Ignorava què volia dir «model»; però sospitava que vuit dies

per aquells encontorns no faria per a viure. A la fi, després d'una pausa, respongué amb timidesa i a sotracs:

— Ja veurà, de venir, sí que podria venir; però com que a tot arreu hi estic de pas, vuit dies per aquí potser no faria prou per a menjar, i qui sap si també em treuriem.

— Oh, això rail... — digué l'artista, treient-se la cartera. — Confio en la vostra honradesa. Aquí teniu cinquanta pessetes, si hi esteu conforme, per a esperar els vuit dies.

L'home hi consentí, prometent que no mancaria a la paraula donada i partí.

Tots dos somniaven aleshores: l'artista, la glòria, i el pobre, el pobre, un bri d'esperança li feia augurar uns jorns menys grisos. Un raig de llum li havia aclarit un xic les tenebres de sa pensa ombrívola.

Passaren aquells vuit dies com segles. L'artista ja havia enviat a cercar els estris i la tela que tenia a l'estudi de ciutat; estava freturós d'heure-se-les amb ella, i pensava fer, a més, una infinitat de notes i apunts. La barba mal girbada, la pipa, aquell nas mig vermellós mig moradenc i aquell mirar tan fondo i el rosire ple d'arrugues, eren una veritable obra d'art de la natura.

Per fi la serventa notificà l'arribada del captaire. El pintor s'aixecà tot decidit i sortí a rebre'l; més, en arribar al dintell de la porta, quedà corglaçat en veure'l.

— Però, què heu fet, home de Déu? — va dir-li. — Quí us feia venir d'aqueixa manera?

El vell, creient-se que estaria més presentable, s'havia afaitat i canviat el vestit per altre més decorós i el seu capell per una gorra, però que tot plegat li feia perdre aquell regust artístic que tenia.

Què sabia ell, pobre home!, de coses d'art ni de bellesa! ..

Era la primera vegada en sa vida que la misèria li havia servit per a quelcom de profit.

FRANCESC SERRA

(Dibuixos de l'autor)